

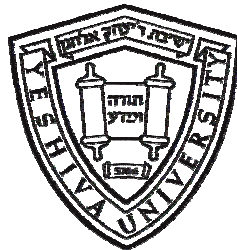
The Millie Arbesfeld Midreshet Yom Rishon

Sunday Morning Learning Program for Women

WWW.MIDRESHETYOMRISHON.ORG

“ויתבוננו חסדי ה'”

- 1 תהלים (קז:מב)
- 2 מגילת איכה (ב:כ)
- 3 משנה – מסכת אבות (ג:א)
- 4 מדרש רבה – פרשת נשא
- 5 רמב"ן – פרשת בא
- 6 ספר מלכים א' (ו:א)
- 7 ספר מלכים א' (ח:א)
- 8 בדרשת ובא-לציון
- 9 גמ' – ראש השנה (לא.)
- 10 תוס' (שם)
- 11 ספר שופטים – (פרק יג')
- 12 ספר שופטים (פרק יד')
- 13 ספר שופטים (פרק טו')
- 14 ילקוט שמעוני – ספר שופטים
- 15 ספר שופטים (פרק טז')
- 16 ילקוט שמעוני (שם)
- 17 מדרש לקח טוב – תהלים (כ')
- 18 דברים (כו:ד)
- 19 בעל הטורים (שם)
- 20 בראשית רבה (י"ז)
- 21 ספר זכריה (ב:ה-ו)

Rabbi Meir Goldwicht
Rosh Yeshiva, RIETS
ד' אייר תשס"ז • 4/22/07

(1) תהלים (קז: מב)

(מב) יָרְאוּ יִשְׂרָאֵל וְיִשְׁמְחוּ וְכָל עַנְלָה קִפְצָה פִּיהָ :

(2) מגילת איכה (ב: כ)

(כ) רָאָה יִקְנֵן וְהִבִּיטָה לְמִי עוֹלָלָתָּ פֶה אִם תֵּאֱכָלְנָה נְשִׁים פְּרִים עֲלֵלֵי טַפְחִים אִם יִהְיֶה בְּמִקְדָּשׁ אֲדֹנָי פֶּהָן וְנִבְיָא : ס

(3) משנה – מסכת אבות (ג: א)

[א] עקביא בן מהללאל אומר הסתכל בשלשה דברים ואי אתה בא לידי עבירה דע מאין באת ולאן אתה הולך ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון מאין באת מטפה סרוחה ולאן אתה הולך למקום עפר רמה ותולעה ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא :

(4) מדרש רבה – פרשת נשא

ולפי שהיה יום שבת אותו יום שכבשו את יריחו לכך ההרים את יריחו קדש לה' ממד"ת והיתה העיר חרם היא וכל אשר בה לה' וגו'. א"ר יהושע השבת כולה קדש וכל מה שנכבש בשבת יהיה קדש לה'.

(5) רמב"ן – פרשת בא

(ב) החדש הזה לכם ראש חדשים - זו מצוה ראשונה שצוה הקב"ה את ישראל על ידי משה, ולכן אמר בארץ מצרים, כי שאר מצות שבתורה היו בהר סיני, או שבא לומר בארץ מצרים, לא בעיר מצרים, כמו שאמרו רבותינו (מכילתא כאן) חוץ לכרך. והיה ראוי שיאמר תחלה דברו אל כל עדת ישראל לאמר החדש הזה לכם וגומר הפרשה, אבל משה ואהרן הם במקום ישראל, ואמר "לכם" כנגד ישראל לדורותם, וחזר ואמר דברו אל כל עדת ישראל, שיצום במצות שעה לקחת פסח מצרים מבעשור :

ולפי מדרשו "לכם" לומר שקדוש החדש צריך בית דין מומחין (ר"ה כה ב). ולכך לא נאמר בתחלה "דברו אל כל עדת ישראל", שאין בקדוש החדש אלא משה ואהרן וכיוצא בהם. וטעם החדש הזה לכם ראש חדשים, שימנו אותו ישראל חדש הראשון, וממנו ימנו כל החדשים שני ושלישי עד תשלום השנה בשנים עשר חדש, כדי שיהיה זה זכרון בנס הגדול, כי בכל עת שנזכיר החדשים יהיה הנס נזכר, ועל כן אין לחדשים שם בתורה, אלא יאמר בחדש השלישי (להלן יט א), ואומר ויהי בשנה השנית בחדש השני נעלה הענן (במדבר י יא), ובחדש השביעי באחד לחודש וגו' (שם כט א), וכן כלם :

וכמו שתהיה הזכירה ביום השבת במנותינו ממנו אחד בשבת ושני בשבת, כאשר אפרש (להלן כ ח), כך הזכירה ביציאת מצרים במנותינו החדש הראשון והחדש השני והשלישי לגאולתינו, שאין המנין הזה לשנה, שהרי תחלת שנותינו מתשרי, דכתיב (להלן לד כב) וחג האסיף תקופת השנה, וכתיב (שם כג טז) בצאת השנה, אם כן כשנקרא לחדש ניסן ראשון ולתשרי שביעי, פתרונו ראשון לגאולה ושביעי אליה. וזה טעם ראשון הוא לכם, שאיננו ראשון בשנה, אבל הוא ראשון לכם, שנקרא לו לזכרון גאולתינו :

וכבר הזכירו רבותינו זה הענין, ואמרו שמות חדשים עלו עמנו מבבל (ירושלמי ר"ה א ב, ב"ר מח ט), כי מתחלה לא היו להם שמות אצלנו, והסבה בזה, כי מתחלה היה מניינם זכר ליציאת מצרים, אבל כאשר עלינו מבבל ונתקיים מה שאמר הכתוב (ירמיה טז יד - טו) ולא יאמר עוד חי ה' אשר העלה את בני ישראל מארץ מצרים כי אם חי ה' אשר העלה ואשר הביא את בני ישראל מארץ צפון, חזרנו לקרא החדשים בשם שנקראים בארץ בבל, להזכיר כי שם עמדנו ומשם העלנו הש"י. כי אלה השמות ניסן אייר וזולתם שמות פרסיים, ולא ימצא רק בספרי נביאי בבל (זכריה א ז, עזרא ו טו, נחמיה א א) ובמגילת אסתר (ג ז). ולכן אמר הכתוב בחדש הראשון הוא חדש ניסן, כמו הפיל פור הוא הגורל (שם). ועוד היום הגוים בארצות פרס ומדי כך הם קוראים אותם ניסן ותשרי וכלם כמונו. והנה נזכיר בחדשים הגאולה השנית כאשר עשינו עד הנה בראשונה :

(6) ספר מלכים א' (ו: א)

(א) וַיְהִי בְשִׁמוֹנִים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה לְצֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּשָׁנָה הַרְבִּיעִית בְּחֹדֶשׁ זוֹ הוּא הַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי לְמֶלֶךְ שְׁלֹמֹה עַל יִשְׂרָאֵל וַיִּבֶן הַבַּיִת לַיהוָה :

(7) ספר מלכים א' (ח: א)

(א) אַז נִקְהַל שְׁלֹמֹה אֶת זְקֵנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל רְאֵשֵׁי הַמִּטּוֹת נְשִׂאֵי הָאֲבוֹת לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה יְרוּשָׁלַם לְהַעֲלוֹת אֶת אֲרוֹן בְּרִית יְהוָה מֵעִיר דָּוִד הַיָּבֵשׁ :

(8) בדרשת ובא-לציון

קדוש. קדוש. קדוש ה' צבאות. מלא כל הארץ כבודו: ומקבלין דין מן דין ואמרינן. קדיש בשמי מרומא עלאה בית שכינתה. קדיש על ארעא עובד גבורתה. קדיש לעלם ולעלמי עלמייא. ה' צבאות. מליא כל ארעא זיו יקרה.

(9) גמ' – ראש השנה (לא)

במוספי דשבתא מה היו אומרים? אמר רב ענן בר רבא אמר רב: הזי"ו ל"ך. ואמר רב חנן בר רבא אמר רב: כדרך שחלוקים כאן - כך חלוקין בבית הכנסת. במנחתא דשבתא מה היו אומרים? אמר רבי יוחנן: אז ישיר ומי כמוך

(10) תוס' (שם)

הזי"ו לך - האזינו זכור ירכבהו וירא לולי כי דיין כ"כ בספרים וכ"פ בקונט' וכן המנהג ובמסכת סופרים כתיב וישמן לו ור"ח פי' וירא לו

(11) ספר שופטים – (פרק יג)

(א) וַיִּסְפוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת הַרְעָה בְּעֵינֵי יְהוָה וַיִּקְנֵן וַיִּתְּנֵם יְהוָה בְּיַד פְּלִשְׁתִּים אַרְבַּעִים שָׁנָה : פ
(ב) וַיְהִי אִישׁ אֶחָד מֵאַרְבָּעָה מִמְשַׁפַּחַת הַדְּנִי וַיִּשְׁמוּ מְנוּחַ וְאִשְׁתּוֹ עֲקָה וְלֹא יָלְדָה :

15) ספר שופטים (פרק טז)

(ד) וַיְהִי אַחֲרַי כֵּן וַיֵּאָהֵב אִשָּׁה בְּנַחַל שׂרָק וּשְׁמָה דְלִילָה :

(ה) וַיַּעַלּוּ אֵלֶיהָ סָרְנֵי פְּלִשְׁתִּים וַיֵּאמְרוּ לָהּ פְּתִי אוֹתוֹ וּרְאֵי בְּמָה כָּחוֹ גְדוֹל וּבְמָה נֹכַח לוֹ וַאֲסַרְנָהוּ לְעַנְתּוֹ וַאֲנַחְנוּ נִתֵּן לָךְ אִישׁ אֶלְךָ וּמָאָה כֶּסֶף :

16) ילקוט שמעוני (שם)

ויהי אחרי כן ויאהב אשה בנחל שורק ושמה דלילה, היה ר' מאיר אומר אלמלי לא נקרא שמה דלילה, היתה ראויה שתקרא דלילה - שדלדלה את כחו, דלדלה את לבו, דלדלה את מעשיו, דלדלה את כחו - דכתיב ויסר כחו מעליו, דלדלה את לבו - שנאמר ותרא דלילה כי הגיד לה את כל לבו. דלדלה את מעשיו - דכתיב והוא לא ידע כי ה' סר מעליו:

17) מדרש לקח טוב – תהלים (כ')

[ד] דבר אחר יענך ה' ביום צרה. משל לאב ובן שהיו מהלכין בדרך, ונתייגע הבן, ואמר לאב היכן היא המדינה, אמר לו בני סימן זה יהא בידך, אם ראית בית הקברות לפניך, הרי היא המדינה קרובה לך, כך אמר להם הקב"ה לישראל, אם ראיתם את הצרות שתכפו אתכם, באותה שעה אתם נגאלין, שנאמר יענך ה' ביום צרה ישגבך שם אלהי יעקב, אברהם ויצחק אין כתיב כאן, אלא יעקב, ולמה, אמר ר' שמעון בן לקיש משל לאשה עוברה שהיא מקשה לילד, ואומרים לה לית אנן יודעין מה נאמר לך, אלא מאן דעני לאמך בעידן קושייתה, הוא יעני יתך בעידן קשיותך. כך כתיב ביעקב (האל) [לאל] העונה אותי ביום צרתי (בראשית לה ג), אמר להם דוד לישראל מי שענה בעת צרתי הוא יענה אתכם, הוי יענך ה' ביום צרה ישגבך שם אלהי יעקב.

18) דברים (כו:ד)

(ד) וְלִקַּח הַכֹּהֵן הַטָּהוֹר מִיַּדְךָ וְהִנִּיחוֹ לְפָנַי מִזֶּבֶחַ יִקְנֶךָ אֶל־הָיָן :

19) בעל הטורים (שם)

טנא. בגימטריא ס'. רמז לביכורים אחד מס', ולכך נעלם סמ"ך בפרשת ביכורים:

20) בראשית רבה (י"ז)

מתחלת הספר ועד כאן אין כתיב סמ"ך כיון שנבראת נברא שטן עמה, ואם יאמר לך אדם, הוא הסובב, תאמר לו בנהרות הכתוב מדבר, א"ר חנינא בר יצחק עשה הקב"ה נוי לתחתיתו כדי שלא יהא מתבזה כבהמה, רבי אמי ורבי ינאי חד אמר עשה לו מנעל ואפיפורין כבוש עליו כדי שלא יצטער כשהוא יושב, וחרנא אמר עשה לו כסתות, רבי לוי ורבי אמי חד אמר עשה לו קבורה, וחד אמר עשה לו תכריכין.

21) ספר זכריה (ב:ה-ו)

(ה) וַיַּעַן הַמַּלְאָךְ הַדְּבָר בִּי וַיֵּאמֶר אֵלַי הֲלוֹא יְדַעְתָּ מָה הִמָּה אֵלֶּה נְאֻמֶּר לֹא אֲדַנִּי :

(ו) וַיַּעַן וַיֵּאמֶר אֵלַי לֵאמֹר זֶה דְּבַר יִקְנֶךָ אֶל זַרְבָּבֶל לֵאמֹר לֹא בְחַיִּל וְלֹא בְכֹחַ כִּי אִם בְּרוּחֵי אֱמֶר יִקְנֶךָ צְבָאוֹת :